

**AHOLANNIITUN TURVETUOTANTOALUEEN (KANKAANPÄÄ)
PÄÄSTÖ- JA VESISTÖTARKKAILUSUUNNITELMA**

Kontomän Oy

1 JOHDANTO

Kontomän Oy:n Kankaanpäässä ja Parkanossa sijaitsevan Aholanniitun turvetuotantoalueen vesistö-tarkkailu perustuu Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen aiemmalle toiminnanharjoittajalle (Kari Kamppikosken kuolinpesä) 10.3.2016 antamaan Aholanniitun ja Hautahohkan turvetuotantoa koskevaan ympäristölupapäätökseen Nro 46/201/2. Päätöksen lupamääräyksen 13. mukaan käyttö- ja päästötarkkailu on toteutettava ympäristölupapäätöksen liitteenä 3 olevan suunnitelman mukaisesti. Lupamääräyksen 14. mukaan vesistötarkkailu on ympäristölupahakemuksessa esitetyn suunnitelman mukaisesti siten muutettuna, että tuotantoalueen laskuojan yläpuolinen näytteenottopiste siirretään Kirjasluomaan välittömästi kuivatusvesien purkukohdan yläpuolelle noin paikkaan 6879880:270970 (ETRS-TM35FIN).

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on tehnyt 27.9.2023 Aholanniitun turvetuotantoalueelle määräaikaistarkastuksen ja todennut tarkastuskertomuksessaan mm. seuraavaa: *”Aholanniitun ympäristölupa mahdollistaa kasvillisuuskentän päästötarkkailun neljän vuoden välein. Tarkkailuväli on melko harva, kun huomioidaan, etteivät puhdistustehovaateet kokonaisuudessaan ole toteutuneet. Myös vähäinen näytemäärä aiheuttaa epätarkkuutta puhdistustehon arviointiin. Riittävän päästö- ja vesistötarkkailun sekä kasvillisuuskentän reduktiovaateiden varmistamiseksi olisi päästötarkkailua syytä tihentää ja siten koko tarkkailuohjelma päivittää”. Esitys päivitetystä päästö- ja vesistötarkkailuohjelmasta tulee toimittaa Pirkanmaan ELY-keskukselle 29.2.2024 mennessä.*

2 TURVETUOTANTOALUE

Aholanniitun turvetuotantoalue sijaitsee Kankaanpään ja Parkanon pitäjänrajalla n. 23 km Kankaanpään keskustasta koilliseen (kuva 1). Turvetuotantoalueen ympäristöluvan mukainen pinta-ala on 31 ha, johon sisältyvät noin 28,2 ha suuruinen tuotanto- ja auma-alue, kasvillisuuskenttä (2,0 ha) sekä laskeutusaltaat (0,8 ha). Alueella tuotetaan jyrshinturvetta. Tuotanto aloitettiin vuonna 1994 ja sen arvioidaan jatkuvan vuoteen 2030 asti.

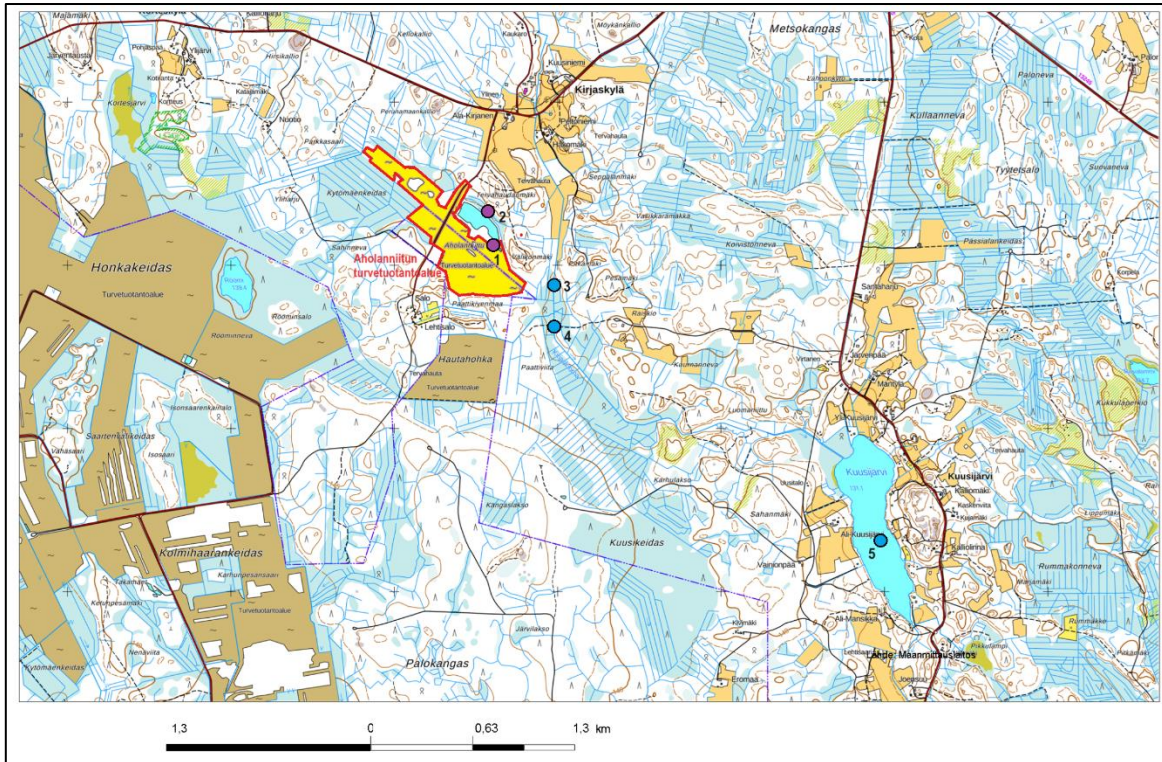
Aholanniitun vesiensuojelurakenteina ovat sarkaojarakenteet, virtaaman säätö, laskeutusallas sekä ympärivuotisesti käytettävä kasvillisuuskenttä

3 VESISTÖT

Aholanniittu sijaitsee Kokemäenjoen vesistöalueeseen kuuluvan Kuusijoen valuma-alueella. Turvetuotantoalueen kuivatusvedet kulkeutuvat kasvillisuuskentältä 700 m matkan metsäojan kautta Kirjasluomaan ja edelleen 3 km etäisyydellä turvetuotantoalueesta sijaitsevaan Kuusijärveen (kuva 1).

Kirjasluoman veden laadun vaihtelut ovat pienille virtavesille tyypilliseen tapaan huomattavia. Vuoden 2022 vesistötarkkailutulosten perusteella luoma on kuitenkin luokiteltavissa rehevöityneeksi vesistöksi. Veden pH-arvot vaihtelivat 6,0 – 6,8 ja kiintoainepitoisuudet 4,0 – 18 mg/l välillä (Eurofins Ahma Oy 2023).

Kuusijärvi on pinta-alaltaan n. 25 ha:n laajuinen ja keskimäärin 1,0 m syvä. Järven valuma-alueen pinta-ala on 19,6 km ja Aholanniitun turvetuotantoalueen osuus siitä on n. 2 %. Kuusijärvi on tummavetinen ja rehevöitynyt. Veden pH-arvot vaihtelivat vuoden 2022 kahdessa vesistötarkkailunäytteessä 5,7 – 7,0 ja kiintoainepitoisuudet 4,0 – 6,2 välillä (Eurofins Ahma Oy 2023).

Kuva 1. Aholanniitun turvetuotantoalueen sekä päästö- ja vesistötarkkailun näyteasemien sijainti. 1 = kasvillisuuskentän yläpuolinen päästötarkkailuasema, 2 = kasvillisuuskentän alapuolinen päästötarkkailuasema, 3 = Kirjasluoma, Aholanniitun yläpuolinen vesistötarkkailuasema, 4 = Kirjasluoma, Aholanniitun alapuolinen vesistötarkkailuasema ja 5 = Kuusijärven vesistötarkkailuasema.

4 PÄÄSTÖTARKKAILUSUUNNITELMA

Päästötarkkailunäytteet otetaan kasvillisuuskentälle johdettavasta ja kentältä purkautuvasta vedestä. Näytteet otetaan vuosina 2024 ja 2025 neljä kertaa vuodessa (maalis- toukokuussa, kesä-heinäkuussa, syys-lokakuussa ja joului-helmikuussa) ja sen jälkeen kolmen vuoden välein tuotantovaiheen sekä jälkihoidon aikana. Rankkasateiden (vähintään 20 mm/vrk) aikana tulee näytteenottovuosina ottaa lisänäytteitä. Näytteistä määritetään kiintoaine, kokonaisfosfori, kokonaistyppe, COD_{Mn}-arvo sekä pH-arvo. Virtaama mitataan näytteenoton yhteydessä.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi perustellusta syystä, esimerkiksi vesienkäsittelyn tehon ja päästöjen vakiintumisen tai kasvillisuuskentän huonon toimivuuden perusteella, päättää, että tarkkailukertoja vähennetään tai lisätään.

Vesienkäsittelyn teho lasketaan ennen tehostettua käsittelyä ja sen jälkeen otettujen näytteiden ja pitoisuuksien perusteella. Tarkkailuvuosina päästöt lasketaan käyttäen Aholanniitun omia pitoisuus- ja virtaamatietoja. Tarvittaessa voidaan käyttää lähellä sijaitsevan, jatkuvassa tarkkailussa ja mahdollisimman samassa tuotantovaiheessa olevan toisen turvetuotantoalueen virtaamatietoja. Sopivan korvaavan kohteen puuttuessa virtaama voidaan arvioida ympäristöhallinnon Vesistömallijärjestelmästä (WSFS-Vemala) saatavien valuntojen avulla. Tarkkailun välivuotina päästöt arvioidaan lähialueiden turvetuotantoalueiden ominaispäästöjen perusteella.

Päästöarviot lasketaan nykyisen käytännön mukaisesti vain bruttoarvoina. Puhdistustehon ja päästöjen laskennassa ovat mukana kaikki näytteet sekä mahdolliset ohijuoksutukset ja muut häiriötilanteet.

Päästötarkkailun mittausten tulokset toimitetaan niiden valmistuttua turvetuottajalle, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksille sekä Parkanon ja Kankaanpään kaupunkien ympäristönsuojeluviranomaisille. Käyttö- ja päästötarkkailun yhteenvetoraportit toimitetaan samoille tahoille tarkkailuvuotta seuraavan helmikuun loppuun mennessä. Tarkkailussa käytetään vahvistettuja standardeja. Tarkkailuraporteissa esitetään tulosten lisäksi myös tarkkailua koskevat epävarmuustekijät, käytetyt laskentamenetelmät sekä tarpeelliset tarkentamis- ja muutossuositukset.

5 VESISTÖTARKKAILUSUUNNITELMA

Vesistötarkkailua jatketaan vuosittain nykyisillä kolmella näyteasemalla, joista kaksi sijaitsee Kirjasluomassa (Aholanniitun ylä- ja alapuoliset asemat) ja yksi Kuusijärven (sijainti, ks. kuva 1). Näytteitä otetaan kolme kertaa vuodessa (15.3. – 15.5. välisenä aikana, elokuussa sekä syys- lokakuussa). Näytteenotto- ja syvyys on 1,0 m, jos kokonaissyvyys on vähintään 1,5 m. Matalammilla kohteilla näyte otetaan puolesta vesisyvyydestä. Kuusijärven näytteistä määritetään lämpötila, näkösyvyys, happi (pitoisuus ja kyllästysaste), kiintoaine, sameus, pH, väri, COD_{Mn}, kokonaisfosfori, fosfaattifosfori (suodatettu, 1.6. – 31.8. otetut näytteet), kokonaistyyppi, nitraatti-nitriittityppi (1.6. – 31.8. otetut näytteet), ammoniumtyppi (1.6. – 31.8.), rauta, a-klorofylli (0 – 2 m, 1.5. – 31.10. otetut näytteet) ja sähkönjohtokyky. Kirjasluomasta tulee tehdä samat analyysit näkösyvyyttä, a-klorofylliä ja happea lukuun ottamatta.

Vesinäytteet analysoidaan tutkimuslaitoksessa, jolla on dokumentoitu asiantuntemus (esim. akkreditointi) tutkittavien analyysien osalta. Analyysitulokset toimitetaan kuukauden kuluessa näytteenotosta turvetuottajalle, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueille, Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle sekä Parkanon ja Kankaanpään kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille. Lisäksi tarkkailutulokset toimitetaan sähköisesti ympäristöhallinnon ylläpitämään Pivet-vedenlaaturekisteriin (Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta).

Vesistötarkkailun vuosiyhteenvedot toimitetaan seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä turvetuottajalle, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueille, Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle sekä Parkanon ja Kankaanpään kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille. Tarkkailujen tulokset on vaadittaessa annettava niiden nähtäväksi, joiden oikeuteen tai etuun tiedot saattavat vaikuttaa. Tarkkailutulosten yhteenvedoissa on esitettävä tarkkailussa esiintyneet epävarmuustekijät sekä analyysissä ja tulosten laskennassa käytetyt menetelmät. Vesistötarkkailuohjelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa Pirkanmaan ELY -keskuksen hyväksymällä tavalla.

KIRJALLISUUS

Eurofins Ahma Oy 2023. Aholanniitun turvetuotantoalueen (Parkano/Kankaanpää) kuormitus- ja vesistötarkkailut, vuosi 2022. Kontomän Oy. 8 s.

Seinäjoella 23.2.2024

Harri Hutri
FM, ympäristöasiantuntija
Pohjanlumme Ky